

Information

11. september 2008

Skrevet af: Margrethe Wivel og Vivian Jørgensen

Forældreansvarsloven beskytter krænkeren

Den nye forældreansvarslov fra i fjor er en katastrofe og må hurtigst muligt laves om. Kvinder og børn tvinges til at ses og samarbejde med deres voldsmænd, uanset skadestuerapporter og voldsdomme

Den nye forældreansvarslov lader de kvinder, der i forvejen er udsatte og marginaliserede og deres børn i stikken.

Hendes rigtige navn tilbageholder vi - af gode grunde. Så lad os kalde hende Fatima, kvinden, som skreg sin fortvivlelse gennem røret, og som er det seneste offer for den forældreansvarslov, et enstemmigt Folketing indførte i 2007 på trods af eksperter indsigelser. Hvordan kan retten mene, at hun skal aflevere sine børn til uovervåget samvær med deres mentalt retarderede, voldsomme og aggressive far og hans voldelige familie, spurgte hun. Den familie, hun af samme grund er flygtet fra, og hvor et familiemedlem er dømt for vold mod hende, og et andet har truet en ansat i kommunen med tæsk?

Overvåget samvær med kommunens folk som bisiddere kunne gå an, selv om det ville kræve en mental kraftanstrengelse både for børnene og hende at skulle konfronteres med den syge mand, som hun blev sendt til Danmark for at blive gift med uden at have valgt ham selv. Svært ville det også være at konfronteres med hans familie, som psykisk og fysisk tyranniserede hende i årevis.

Men det værste er dog den dom, retten har afsagt: Nu skal børnene hver uge være alene med denne far, der er for syg til at tage sig af dem.

"Det eneste, jeg vil, er at hjælpe mine børn til at få et trygt liv. De er bange for deres far, og nu skal jeg aflevere dem til ham og hans familie. Hvorfor?"

Ja, hvorfor. Og det er ikke bare en tilfældig og sjusket fejl, Fatima er udsat for.

Den nye såkaldte forældreansvarslov har åbnet en ladeport af sager som Fatimas.

Baggrunden for loven er på papiret velmenende nok. Børn har bedst af at være sammen med både deres mor og far. Og skilsmisseforældre skal samarbejde om børnene. Men ikke alle børn har bedst af at være sammen med både mor og far.

Fatimas børn har det tydeligvis ikke. Og ikke alle skilsmisseforældre kan bare sætte sig ned og tale om tingene - selv om det er et politisk påbud. Man kan ikke tvinge en forælder med socialt afvigende adfærd til samarbejde om barnets bedste.

Men den politiske illusion om ligeværdige forældre, der gennem lov kan tvinges til samarbejde, forplanter sig både til statsforvaltningen, retten og politiet.

Kostede livet

For ikke så længe siden kostede denne holdning en kvindes liv - lad os kalde hende for Laila. På trods af tre skriftlige og fem mundtlige henvendelser til politiet kunne Laila ikke få politiets beskyttelse mod den mand, der havde tæsket hende i årevis, mens børnene så på. Mens mor og far boede sammen, var børnene så rædselsslagne for deres far, at det ældste barn selv rettede henvendelse til sin skole, som sørgede for, at moren og børnene kom på krisecenter. Men nu skulle de selv klare deres problemer, som voksne fornuftige mennesker (den voldelige mand var psykisk syg og fik førtidspension af samme grund). Manden fortsatte uhindret med at forfølge hende. Det kostede hende livet.

Vi kan også se på Sara - endnu et fiktivt navn. Hun forlod sin ægtemand efter

gentagne gange at være blevet udsat for vold i børnenes nærvær. De tre børn bor nu hos moren, som gennem to år forsøgte at samarbejde med faren om børnene i et forgæves håb om, at samarbejdet ville lykkes. Til sidst opgav Sara og søgte statsforvaltningen om ophævelse af fælles forældremyndighed for at få ro omkring børnene, men hun fik besked på at samarbejde. Hun forsøgte igen at etablere et samarbejde med faren om børnene - indtil han opsøgte hende og forsøgte at slå hende ihjel med knive, mens de to børn så på. Et overgreb som vurderedes som "farlig vold", for hvilket han idømtes fængselsstraf i et år og to måneder.

Forældreansvarsloven har lavet endegyldigt om på en praksis, som indtil for 12 år siden fungerede fint - set med barnets øjne - fordi barnets bedste var afgørende.

Barnets tarv

Indtil 1996 beskyttede samfundet børnene i familien og havde som formål også at beskytte børnenes primære omsorgsperson mod yderligere overlast også for at sikre børnenes fremtidige tryghed.

Lovgiver erkendte, at afgørelsen af forældremyndighed og samvær alene skulle baseres på et skøn over, hvad der var bedst for barnet i den konkrete situation. Hvis den ene forælder ansås for at have haft en socialt afvigende adfærd, ved f.eks. et misbrug eller voldelig eller aggressiv adfærd, når barnet var til stede eller over for barnet, ville retten lægge vægt på dette, og ikke lade det være afgørende, om der tilfældigvis var skriftligt bevis. Det afgørende var, at barnet i fremtiden fik ro, stabile forhold og tryghed.

Fra 1996 fik den voldelige forælder ret til samvær med børnene, ligegyldigt om det var til barnets bedste, og der skulle urimeligt tunge beviser til for at ophæve denne ret. Det skulle nu bevises, at samvær var til alvorlig skade for barnet, hvilket var svært, da der sjældent var udenforstående vidner eller synlige mærker efter vold, incest eller psykiske krænkelser.

Dom for vold over for børnenes primære omsorgsperson og skriftligt polititilhold var ikke nok til at stoppe samvær med børnene. Forældremyndigheden gik dog stadig til den ikke-krænkende forælder, der som oftest var moren, og som typisk også havde været primær omsorgsperson, fordi retten vurderede, at hun ville være bedst til at skabe ro og tryghed om barnet.

Helt galt gik det i 2007, da Folketinget lavede loven om igen. Den nye forældreansvarslov tog udgangspunkt i velfungerende forældre, hvor begge er indstillet på, at børn er en fælles opgave - også efter at mor og far er gået fra hinanden. Det gælder ikke mange af de kvinder og børn, vi møder i vores dagligdag: Kvinder, der ofte i forvejen er udsatte og marginaliserede, og deres børn, der har været undertrykt og krænket af en voldelig ægtemand og far, som de endelig kæmper sig fri af.

Nu er ikke engang forældremyndigheden sikret den ikke-voldelige eller ikke-krænkende forælder. Man skriver godt nok i loven, at forældremyndigheden skal afgøres ud fra, hvad der er bedst for barnet; men politikerne har allerede besluttet, hvad der er bedst; nemlig fælles forældremyndighed, uanset hvad den konkrete prøvelse af de nærmere omstændigheder viser. Dommeren har ikke længere fri bevisvurdering og kan ikke længere afgøre alene ud fra barnets tarv. Sagen afgøres ud fra en hovedregel om 'ligestilling' og 'tvunget samarbejde', uanset om den ene forælder har en socialt afvigende adfærd, hvis der ikke er tungtvejende skriftligt bevis for den.

Det runde bord

Nogle domstole sætter den krænkede over for krænkeren ved et lille rundt bord og forventer så, at den krænkede 'på lige fod' er i stand til at forklare frit om det

fremtidige 'tvungne' samarbejde.

Dommeren er oftest ikke interesseret i at høre om tidligere voldelig adfærd uden skriftlige tunge beviser. Væk er barnets og forældrenes fælles fortid. Det er heller ikke længere trygt for barnet at sige sin mening ved en samtale i retten. Samtaler med børnene skal nu modsat tidligere gengives over for begge forældrene efterfølgende, og det ved barnet. Et barn, der er blevet krænket, kan derfor ikke længere forventes at turde tale frit om krænkelserne til dommeren.

For at ophæve fælles forældremyndighed kræves nu tunge, synlige beviser, som meget sjældent findes inden for hjemmets fire vægge og i øvrigt ofte beror på tilfældigheder (ved hun, om hun skal gå til lægen, eller fraråder familien hende det?). Men selv en skadestuerapport eller en dom for vold er ikke nødvendigvis tungtvejende beviser.

Skulle det lykkes at ophæve den fælles forældremyndighed, giver det ikke nødvendigvis den forælder, der får forældremyndigheden og barnet, ro og tryghed i videre omfang. I 2007 indførte man nemlig også en meget vidtgående orienteringsret for den forælder, som ikke har forældremyndigheden. Det betyder, at vedkommende let kan finde frem til forældremyndighedsindehaverens evt. beskyttede adresse og fortsætte med at chikanere og tyrannisere.

Den lov skal laves om. Nu.

Margrethe Wivel er leder af Indvandrer Kvindecentret, og Vivian Jørgensen er familieretsadvokat og bestyrelsesformand for Indvandrer Kvindecentret